

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

ÅRSRAPPORT 2021-22

MOBBEOMBUDET I TRØNDELAG

BARNEHAGE OG SKOLE MED Plass FOR ALLE!

Mobbeombudet skal støtte og veilede barn, elever og foreldre slik at disse får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole. Arbeidet foregår både på individ- og systemnivå.

Hans Lieng

FORORD

Jeg tror det var en stor tankevekker for skolen at du var med på det møtet den gangen, plutselig så de alvorlig i saken. Vårt barn har det bra nå, og det er vi veldig glad for. (mor til jente i 6.).

«Alfred hadde ingen jukselapp i bukselomma som listet opp hvordan han skulle møte Emil, men han visste nok hvem han ville være – i møte med sin gode venn. Og, kanskje aller viktigst: Han likte Emil. Alle burde hatt en Alfred i livet sitt. En som står støtt ved deg når ting ikke går som planlagt.

Som ikke kommer med fasitsvar på hvordan ting burde være, men bare møter deg der du er – og er der med deg. En som bekrefter det du opplever, og som hjelper deg videre uten å moralisere eller kreve» (Gunn Karin A. Thomassen og Siri L. Thorkildsen, RVTS Sør (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging)).

En trygg relasjon mellom ansatte og barn har stor betydning for barnets atferd. For å oppnå det må de voksne kunne ta barnets perspektiv og være i stand til å lete bak atferd. Det fine, gode og varme vennskapet mellom Alfred og Emil illustrerer veldig fint hva som ligger i en god relasjon.

«Utfordrende atferd hos barn oppstår når livet krever ferdigheter som barnet mangler. Det er et helt spekter av utfordrende atferd som kan oppstå under disse forutsetningene. Noen er relativt milde, andre mye mer alvorlige. Det er stor forskjell på å tolke disse mangelfulle ferdighetene som «unnskyldninger» fremfor «forklaringer». Når man bruker mangelfulle ferdigheter som unnskyldninger, lukker man døren til prosessen med å tenke på hvordan man kan lære barnet ferdighetene det mangler. Når man derimot tolker mangelfulle ferdigheter som forklaringer for et barns atferd, åpner man døren til å hjelpe på vidt gap».

Ordene over tilhører dr. Ross W. Greene. I boken «Utenfor» presenterer Greene med støtte i nevrovitenskapelig forskning et rammeverk for å forstå hvilke vansker barn med atferdsutfordringer har. De vanligste nevrouviklingsforstyrrelsene er ADHD, Tourettes syndrom og Autismespekterforstyrrelser. Mobbeombudet møter mange barn med slike vansker som føler seg misforstått av både voksne og barn. De forsøker å tilpasse seg skolen, men skolen er i liten grad rigget til å møte deres behov for trygghet, forutsigbarhet tilrettelegging.

Mobbeombudets største bekymring er barn og unge som ikke makter å møte på skolen fordi de engster seg for å gå på skolen. Stadig flere ser ut til å utvikle ufrivillig skolefravær. De fleste er barn med nevrouviklingsforstyrrelser. Manglende mestring, mobbing og eksklusjon fra fellesskap har sin pris. Det viktigste rådet ombudet kan gi politikere. Ta skolefravær på alvor.

I omtrent hver åttende henvendelse til mobbeombudet, handler problemene om rasisme og diskriminering. Dessverre er rasisme og diskriminering tendenser som også stadig oftere framheves i forskning. Mobbeombudet mener det er grunn til å spørre om vi har en skole for absolutt alle?

I snitt mottar mobbeombudet 2-3 henvendelser ukentlig om barn og unge som ikke har det bra. Antall oppdrag i det forebyggende arbeidet, som foredrag, workshops o.l., er omtrent 30 siste år. Men det er syv kommuner ombudet ikke har hørt fra de to siste årene (Holtålen, Høylandet, Namsskogan, Oppdal, Rindal, Røyrvik og Tydal). Dersom mobbeombudet styrkes ressursmessig, kan det bli mulig å utvide arbeidet til oppsøkende virksomhet uten invitasjon.

God lesing!

Hans Lieng, mobbeombud i Trøndelag

INNHOOLD

Forord	2
Sett fra mobbeombudet	4
Kunnskapsgrunnlag	6
Erfaring, undersøkelser og anbefalinger	7
En skole for nesten alle? Rasisme og diskriminering i skolen	7
Partnerskap mot mobbing og diskriminering	11
Mobbeombudets undersøkelse om barnehageeiers internkontroll med psykososialt barnehagemiljø, kap. VIII i barnehageloven, og om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11	12
FUB sin foreldreundersøkelse om trygt og godt barnehagemiljø	14
Samarbeid med FUB	14
Sammendrag	16
Oversikt over eksterne oppdrag 2021/22	16
Individsaker meldt av elever, foresatte og andre fra 1. august 2021 til 31. juli 2022	19
Om mobbeombudet	24
Mobbeombudet i media	26
Mandat	29
Regnskap 2021	31

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632

SETT FRA MOBBEOMBUDET

I forhold til mobbing og diskriminering kan gruppebaserte fordommer knyttet til nedsatt funksjonsevne, etnisitet, religion, kjønn og seksuell legning skape utfordringer. Mobbeombudet erfarer at dette er et stort problem i skolen. Rasisme og diskriminering er en dominerende faktor i 13 prosent av saker meldt til mobbeombudet siste skoleår. Det er grunn til å være bekymret! [Les mer her.](#)

Partnerskap mot mobbing og diskriminering er et samarbeidsprosjekt som er initiert av Mobbeombudet i Trøndelag, og som er inne i sin første fase våren 2022. Det overordna målet er å få til en gjennomgående innsats for å skape inkluderende felleskap uten mobbing og diskriminering - fra barnehagenivå til og med universitets- og høgskolenivå. [Les mer her.](#)

Vanskene med ufrivillig skolefravær startet da hun var 8 år. Det var en hendelse der hun rømte fra skolen og ble tatt fysisk med tilbake til skolen og satt på rom alene. Da hadde to ansatte kneblet henne og vært hardhendt. (mor til jente i 6.).

Mange elever med sammensatte problemer, hvor mobbing og eksklusjon fra fellesskap, både i skolen og på fritiden, er en viktig del av problematikken, utvikler ufrivillig skolefravær (skolevegring). Mange skoler mangler faglig og ressursmessig kapasitet til å gi den nødvendige støtten og tilretteleggingen som skal til. Når barn blir gående lenge uten å makte å gå på skolen, slik det forventes av alle, blir det en stor belastning for både barn og foreldre. [Les mobbeombudets kronikk.](#)

Mobbeombudet er ofte en av mange ulike hjelpeinstanser involvert i saker; PPT, barnevern, BUP, fastlege, skolens helsesykepleier, skoleteam/fraværsteam, Statsforvalteren, politi, konfliktråd m.m. Når mange hjelpere er involvert kan samarbeidet bli krevende. Klarer man ikke å bli enig om hva som er barnets beste, oppstår unødvendig støy, og belastningen på foreldre blir veldig krevende. Det er derfor viktig at noen koordinerer arbeidet og bidrar til en felles forståelse av hva som skal til for å hjelpe barnet. Mobbeombudet må ofte ta denne oppgaven.

Skal vi hjelpe alle barn til mestring og trivsel, er fravær av mobbing essensielt. Men kanskje må vi også endre innholdet og strukturen i skolen. Noen barn klarer ikke å tilpasse seg den skolen vi tilbyr.

Gutten vår er alltid sint, både hjemme og på skolen. Men en dag fikk han være på sløyden, og da var alt bra. Første gang han vært blid hele dagen. (mor til gutt i 3.).

Det er i barnehagen det grunnleggende antimobbearbeidet foregår. Her får barna sine første erfaringer med å hevde seg i en gruppe og samtidig ta hensyn til andre. God hjelp i barnehagen vil gi barn som strever sosialt et mye bedre utgangspunkt for det sosiale livet på skolen, hvor barna i større grad er overlatt til seg selv. Derfor ble det for ett år siden innført krav i barnehageloven om at barnehager jobber systematisk for å forebygge utestenging og mobbing.

[Les mobbeombudets kronikk.](#)

Samtidig ble det lovfestet et krav i barnehageloven § 9 om at barnehageeier skal ha internkontroll med barnehagens virksomhet. Målet med internkontroll er at brudd på regelverket forebygges, avdekkes og følges opp på en hensiktsmessig måte. Det ble også lovfestet et krav i barnehageloven § 11 om at kommunen skal organisere oppgaven den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Dette er viktig, men krevende for små kommuner. [Les mobbeombudets kommuneundersøkelse her.](#)

I mobbeombudets mobbesaker i skolen er det 1 av 10 foreldre som forteller at mobbingen startet i barnehagen. Dette viser viktigheten av å styrke arbeidet mot mobbing i barnehagen.

[Les mer her.](#)

KUNNSKAPSGRUNNLAG

- Henvendelser til mobbeombudet i perioden 1.8.2021 til 31.7.2022
- Mobbeombudets erfaringer og observasjoner fra enkeltsaker og systemarbeid
- Spørreundersøkelser om barnehageeiers internkontroll med psykososialt barnehagemiljø, kap. VIII i barnehageloven, og om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11
- Samarbeid med andre ombud, ansatte i barnehage og skole, og organisasjoner

Mobbeombudet besvarer mange henvendelser som ikke blir saker. Det kan være råd og veiledning til både ansatte i barnehager og skoler, hjelpesystem osv. og foreldre. 94 henvendelser har blitt saker og de er tatt med i rapportens sammendrag. De fleste av disse er meldt av foreldre/ elev (72). Av andre som har meldt kan nevnes familiemedlem (3), rektor (5), jurist (1), ombud (1), pensjonist (2), inspektør/avdelingsleder (2), kommunaldirektør (1), kontaktlærer (1), sosialrådgiver (1), ped.leder barnehage (1), fastlege (1), bibliotekar (1), enhetsleder barnehage og skole (2), mor til annen elev i klassen (1) og PPT (1).

En særlig takk til Åse Hestvik Larsen som har arbeidet spesielt med barnehageundersøkelsene og partnerskap mot mobbing og diskriminering. Åse er også en uvurderlig støttespiller for mobbeombudet i arbeidet med foredrag og årsrapport.

Takk til alle rektorer og styrere, og ansatte i skoler, barnehager og hjelpesystemer, som har tatt imot mobbeombudet i møter i krevende individualsaker, og/eller involvert ombudet i det viktige forebyggende arbeidet mot mobbing på egen enhet. Det er slike møter som hever kompetansen til mobbeombudet.

ERFARING, UNDERSØKELSER OG ANBEFALINGER

En skole for nesten alle? Rasisme og diskriminering i skolen

I forhold til mobbing, rasisme og diskriminering kan *gruppebaserte fordommer* knyttet til nedsatt funksjonsevne, etnisitet, religion, kjønn og seksuell legning skape utfordringer. Mobbeombudet erfarer at dette er et stort problem i skolen. Rasisme og diskriminering er en dominerende faktor i 13 prosent av saker meldt til mobbeombudet siste skoleår. Det er grunn til å være bekymret!

Flere undersøkelser bekrefter det mobbeombudet ser. En ny rapport fra Unicef slår fast at én av tre tenåringer opplever rasisme på grunn av utseende. Flesteparten av tilfellene skjer på skolen.

«Vi vil ikke leke med deg fordi du er brun». Antirasistisk senter gjennomførte i 2017 en [undersøkelse](#) om norske ungdommers opplevelser med rasisme. Blant de med én eller flere foreldre født i et annet land enn Norge oppga 14,2 prosent at de opplevde urettferdig eller negativ forskjellsbehandling ukentlig mens de gikk på barneskolen, og 15 prosent på ungdomsskolen. 24 prosent opplevde rasisme, diskriminering eller urettferdig behandling regelmessig – dvs. 2-3 ganger hver måned eller oftere, på barneskolen, og 25,6 prosent på ungdomsskolen.

Bildet viser Pernille Bull-Dahl (15) og Sandra Lorenze Vestnes (15) ved Hunstad ungdomsskole i Bodø som ramser opp ord og uttrykk elevene kaller hverandre i løpet av skoledagen. «Dette er ord som har blitt så normale at ikke engang lærerne reagerer lenger», fortalte jentene NRK.

Det er virkeligheten for mange barn og unge. Krenkende språkbruk er et problem i skolen. Det meldes om dette i de fleste mobbesaker. Det kan virke som mange norske skoler ikke er godt nok rustet til å håndtere rasisme og diskriminering. Det holder ikke med bare forbud, man må arbeide med holdninger og kultur.

Når gutter kaller hverandre «homo», er det for å korrigere oppførsel og minne om hva som er den maskuline måten å oppføre seg på – ifølge Peder Nustad, prosjektleder for Dembra ved HL-senteret. Når man vet dette, kan man heller ta tak i samtalen rundt hvilke forventninger det finnes i kjønnsroller. Arbeidet ligger i å forebygge slike holdninger i stedet for å bare slå ned på ordbruken.

Claudia Lenz, professor ved høyskolen MF for teologi, religion samfunn, og prosjektleder for Dembra på lærerutdanningen, sier det alltid er dumt å slå ned på ordbruken til elever på en latterliggjørende måte. I stedet må eleven få anledning til å reflektere eller forstå betydningen bak og virkningen av ordene (kilde: Dagsavisen 20.6.2020).

Lørdag 25. juni 2022 skulle vært det første Pride-toget i Oslo på tre år. Slik ble det ikke på grunn av skytingen vi alle husker. Det er flere skeive som uttrykker i media at de opplever debatten om kjønn og seksualitet som mer aggressiv og ubehagelig enn tidligere. Skeive utsettes for fordommer, stigmatisering og hets. Mobbeombudet kontaktes ofte av foreldre til barn som er utsatt for hets og krenkelser på grunn av legning, eller fordi de er usikre på egen kjønnsidentitet.

Går utviklingen riktig vei når dette problemet finnes langt ned i skolealder?

I lærerplanenes [Overordnet](#) del 3.1 Et inkluderende læringsmiljø, tydeliggjøres ansvaret for å forebygge alle former for krenkelser. «De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs».

Hvorfor er det slik at enkelte skoler i liten grad opplever rasisme og diskriminering, mens andre opplever mye og klarer ikke få bukt med problemet? Kanskje er det fordi disse skolene retter innsatsen mot å endre elevenes atferd, uten å vurdere de voksnes innflytelse. Et kollegium og ei foreldregruppe gjenspeiler gjerne de verdier og holdninger som er i samfunnet – på godt og vondt. Kulturen i en skole kan sitte dypt inn i veggene. Og det kan være vanskelig å snakke om fordi det berører våre ømtålige grunnsyn.

Hver enkelt skole må evne å se seg selv i speilet. Det er et ledelsesansvar og sette ansattes verdi- og menneskesyn på dagsorden. Og det må skje jevnlig.

Holdninger er noe voksne bevisst eller ubevisst overfører til barn. Vi kan alle videreføre gamle fordommer. Størst påvirkning har sannsynligvis foreldre og lærere. Derfor må det legges til rette for refleksjon rundt slike temaer både i personal- og foreldremøter. Hvordan er skolekulturen hos oss? Har vi takhøyde for mangfold og ulikhet i personalgruppa, og hva med idrettslaget og nabogrenda? Kan vi sammen nedfelle et verdisett av holdninger som elever, foreldre og skoleansatte framsnakker og lever etter?

Skal vi skape en skole og et samfunn for alle må skolen gå foran i kampen mot rasisme og diskriminering. Det krever et gjennomgripende og omfattende fokus rettet mot dette i opplæringen.

Noen eksempler fra henvendelsene til mobbeombudet i Trøndelag i skoleåret 2021/22 hvor rasisme og diskriminering er en del av saksbildet:

*Det har nå eskalert til at han daglig får kastet negative utsagn pga. at han er Nordlending/ Finnmarking, og blir nå kastet både brusbokser og kongler på.
(mor om gutt, 9. trinn)*

Han går i ungdomsskolen og utsettes for både verbal trakassering og vold. Han har utenlandsk bakgrunn, men snakker norsk. Den andre gutten har også utenlandske foreldre. (kommuneansatt)

*Sønnen min blir også kaldt rasistiske ord som neger, guling, bæsj osv. Han blir trakassert av både yngre og eldre barn.
(mor om sønn, 5. trinn)*

*De har truet han ofte. Når han er sammen med venner på fotballbanen kan han bli slått og tatt kvelertak på. Vil egentlig ikke fortelle. Han er redd en gjeng, for de sier - vil du at jeg skal gjøre det igjen?
(mor om sønn med utenlandsk bakgrunn, 7. trinn).*

Kan du hjelpe en kinesisk gutt som er utsatt for mobbing, krenkelser og diskriminerende kommentarer? Han blir også kalt homo fordi han har jentevenner.
(mor om adoptert gutt, 9. trinn)

Da går det mest på utseende og fysisk form. Som du er feit, tjukkk, stygg, ekkel.
(mor til jente, 5. trinn).

Hun forteller at hun blir mobbet. Hun er åpen som lesbisk. Det samler seg gjenger utenfor huset vårt, og de har brent pride-flagg.
(far til jente, 9. trinn).

Mobbing har bestått av systematisk utestengning, baksnakking, latterliggjøring, blikking etc. Vår datter er adoptert.
(mor til jente, 6. trinn)

Han blir kalt jævla same og jævla homo. (mor til gutt, 6. trinn).

Den gutten sier hun er dritt, og han slår. Dette gjør han mot flere utenlandske barn.
(tante til jente, 7. trinn).

Pappa, hvorfor skal jeg dit hvis de skal slå hverandre? Jeg hater deg, pappa, for at du tok meg med hit (Norge). Far forteller at de har slått ansiktet og kroppen hans, de har holdt hodet under vann, de har angrepet han utenfor skolen, og nå vil han ikke dit (skolen).
(far om sønn, 2. trinn, de kom som flyktninger).

De verste rasistene har vi møtt i barnehage, skole og barnevern. Stort sett fordi vi har krevd at våre barn må bli verdsatt som mennesker, ikke bli bedømt ut ifra etnisitet.
(far til barn på 3. og 5. trinn).

Hun er sparket, slått, fått en bøtte vann over seg, stein i hodet, kalt stygge ord, og fått beskjed om å ha seg tilbake til Polen.
(mor til jente, 6. trinn).

Jeg hjelper en utenlandsk familie med barn i 9. og 10. som utsettes for rasisme. Har du råd å gi, jeg ønsker å finne større tiltak som kan påvirke hele lokalsamfunnet.
(nabo til familie som er flyktninger).

De andre guttene konkurrerer om å gjøre det flest ganger. De kaller han homo.
(far til gutt, 7. trinn).

Partnerskap mot mobbing og diskriminering

Partnerskap mot mobbing og diskriminering er et samarbeidsprosjekt som er initiert av Mobbeombudet i Trøndelag, og som er inne i sin første fase våren 2022.

Mobbeombudet har i sitt mandat i oppgave å påse at det med ny kunnskap, og med enda flere forebyggende tiltak på systemnivå, oppnår resultater på dette viktige samfunnsområdet. Derfor ønsker mobbeombudet, sammen med elev- og lærlingeombudene, å danne et partnerskap mot mobbing og diskriminering i Trøndelag.

Det overordna målet er at Trøndelag skal være et trygt og godt fylke for barn og unge å vokse opp i. For å få til dette trenger alle barn og unge å få ta del i inkluderende fellesskap fri for mobbing og diskriminering. Barneloven, Opplæringsloven, Barnehageloven, rasismeparagrafen (paragraf 185 i Straffeloven), Likestillings- og diskrimineringsloven, FNs menneskerettighetserklæring og FNs barnekonvensjon legges til grunn for dette.

Barn og unge møter voksne i ulike roller gjennom hele livet. De møter foreldrene sine i foreldrerollen. De møter andre familiemedlemmer i rollen som tante, onkel eller besteforeldre. De møter voksne i barnehagen og skolen som er i en profesjonell omsorgsrolle. De møter frivillige voksenledere på fritidsklubben eller i trenerrollen. I de ulike rollene har vi ansvar for hver våre deler av oppvekstarenaen. Det som skjer på de ulike arenaer påvirker hverandre gjensidig.

I partnerskapet ønsker vi derfor å stå *sammen* for å få til et strategisk og systematisk arbeid som inkluderer organisasjoner som dekker flere arenaer på regionalt nivå.

Første delmål er å bygge et partnerskap med aktuelle samarbeidspartnere på regionalt nivå i Trøndelag. Ved å forankre partnerskapet regionalt tror vi det vil bli mulig å styrke arbeidet mot mobbing og diskriminering på kommune- og lokalt nivå. Det foreslås en start med mellom 5-7 samarbeidspartnere.

Partene forplikter seg til et forebyggende arbeid rettet mot å skape inkluderende barne- og ungdomsmiljø uten mobbing og diskriminering i Trøndelag. De tiltak hver enkelt part har utarbeidet eller nedfelt i partnerskapet, skal gjennomføres i innsatsperioden 2023-2025.

Aktuelle samarbeidspartnere på regionalt nivå: KS Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune – Kultur og folkehelse, Utdanning, Statsforvalteren, Private barnehagers landsforbund (PBL), Ungdommens fylkesting, Lærlingerådet, Elevorganisasjonen (EO), UFU, Trøndelag barne- og ungdomsråd, Trøndelag idrettskrets (soner), Idrettsrådet, Norsk kulturskoleråd avd. Trøndelag, Utdanningsforbundet Trøndelag, LO Trøndelag, høyere utdanning – NTNU, Nord universitet, DMMH, Dembra – Falstadsenteret, Samisk råd og Unge funksjonshemmede.

Organisasjonene som inviteres inn er i all hovedsak på regionalt nivå. Målet er at dette arbeidet skal nå ut til lokalt nivå og helt til det enkelte barn. På den måten håper vi samarbeidsprosjektet skal gi en positiv effekt for barn og unge på alle arenaer.

Mobbeombudets undersøkelse om barnehageeiers internkontroll med psykososialt barnehagemiljø, kap. VIII i barnehageloven, og om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11

Undersøkelsene ble gjennomført i juni 2022, med purring i starten av august.

Mobbeombudet i Trøndelag ønsker å få mer kunnskap om hvordan barnehageeier har løst kravene om *internkontroll* (jf. [barnehageloven § 9/kommuneloven 25-1](#)) med barnehagenes oppfyllelse av kravene i barnehageloven kap. VIII om psykososialt barnehagemiljø, §§ 41, 42 og 43.

Forskning indikerer at mellom åtte og tolv prosent av barnehagebarna i Norge opplever mobbing i form av plaging, erting eller gjentatt utestenging fra lek. Enkelte opplever også mobbing av personalet i barnehagen ([Prop. 96 L \(2019-2020\)](#)).

1. januar 2021 ble det innført endringer i barnehageloven. Kapittel VIII gir tydelige føringer for hvordan barnehagen skal arbeide for å oppnå et trygt og godt barnehagemiljø for alle barna. Barnehagen skal ha *nulltoleranse* mot krenkelser og *gripe inn* når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal *forebygge* krenkelser og utrygt miljø gjennom å arbeide kontinuerlig for å *fremme* helsen, trivselen, leken og læringen til barna (§ 41). Videre er det innført en *aktivitetsplikt* (§ 42) og en *skjerpet aktivitetsplikt* dersom en som arbeider i barnehagen krenker barn (§ 43).

Samtidig ble det lovfestet et krav i *barnehageloven § 9* om at barnehageeier skal ha internkontroll med barnehagens virksomhet for å sikre at barnehagen oppfyller kravene i barnehageloven med forskrifter. Dette lovkravet samsvarer med kommuneloven § 25-1. Målet med internkontroll er at brudd på regelverket forebygges, avdekkes og følges opp på en hensiktsmessig måte.

Kun 14 av 38 kommunale barnehageeiere har svart. Det utgjør 37 prosent og er relativt lavt. Svarprosenten er høy blant private barnehageeiere.

Hva forteller mobbeombudets undersøkelse om internkontroll i barnehagen?

Det er en overrepresentasjon av private barnehager som har svart på spørreundersøkelsen (72 prosent). Det er utarbeidet planer for internkontroll – i alle fall i mange private barnehager. 66 prosent sier de har gjennomført internkontroll i 2021. 85 prosent sier de har planlagt å gjennomføre internkontroll i 2022. Hele 83 prosent har rutiner for hvordan foreldre kan gå videre med saken sin, når de mener barnehagen ikke oppfyller aktivitetsplikten etter § 42 og 43 i

barnehageloven? Rutinene blir i størst grad gjort kjent i foreldremøte og gjennom handlingsplaner.

Konklusjon: Mye bra arbeid er utført i forhold til internkontroll med psykososialt barnehagemiljø, og det planlegges framtidig internkontroll. Ifølge barnehageeiere blir foreldre gjort kjent med hvilke rutiner som gjelder for å løfte en sak.

Mobbeombudets undersøkelse om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11

Mobbeombudet i Trøndelag ønsker å få mer kunnskap om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet i praksis har løst kravene i barnehageloven § 11 om organisering av oppgavene som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene som barnehageeier.

I tillegg til lovkravet om at barnehageeier skal ha internkontroll, ble det også lovfestet et krav i barnehageloven § 11 om at kommunen skal organisere oppgaven den har som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene den har som barnehageeier. Det betyr at oppgavene som barnehagemyndighet ikke skal utføres av de samme personene, eller ligge under nærmeste leder som også ivaretar kommunens oppgaver som barnehageeier (Prop. 96 L (2019-2020)).

Et slikt krav vil gjelde når kommunen fører tilsyn med om barnehagene etterlever de nye reglene om barnehagemiljø. KD (Kunnskapsdepartementet) mente dette vil profesjonalisere tilsynet og gi tillit til at kommunen utfører oppgaven på en upartisk måte.

22 av 38 kommuner har svart på undersøkelsen. Dette utgjør en svarprosent på 58.

Hva forteller mobbeombudets undersøkelse om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11?

Av 22 kommuner i Trøndelag mener hele 83 prosent at de oppfyller lovkravet om å organisere oppgavene som barnehagemyndighet adskilt fra oppgavene som barnehageeier. Mange svarer at ansvaret er delt mellom to ulike stillinger i kommunen, mens enkelte er tydelig på at kommunen er for liten til å kunne organisere oppgavene i to ulike stillinger. Flere kommuner går også sammen om å delegerer barnehagemyndighetens tilsynsansvar for det psykososiale barnehagemiljøet under Trondheim som vertskommune.

Kun 4 prosent av de 22 kommunene opplyser at barnehagemyndigheten gjennomførte tilsyn med barnehager på psykososialt barnehagemiljø i 2021. Og kun 26 prosent svarer at de har planlagt tilsyn på psykososialt barnehagemiljø i 2022.

Hele 93 prosent sier barnehagemyndigheten har tilstrekkelig kompetanse og kunnskap til å utføre oppgaver som veiledning og tilsyn knyttet til psykososialt barnehagemiljø. Det kan bety at kapasitet ressursmessig er årsaken til at ansvaret tilordnes vertskommuner.

Konklusjon: Kommunene sier de oppfyller lovkravet, og har tilstrekkelig kompetanse – men tilsyn er ikke gjennomført i 2021, og få har en plan for dette for 2022. Kommunene er tilsynelatende fortsatt i prosess, ett og et halvt år etter at kapittel VIII i barnehageloven fikk tydeligere føringer for hvordan barnehagen skal arbeide for å oppnå et trygt og godt barnehagemiljø for alle barna.

Trondheim kommune har 01.08.2022 inngått et vertskommunesamarbeid med Rennebu, Holtålen, Midtre Gauldal, Oppdal og Melhus kommune. Dette innebærer at Trondheim kommune er delegert oppgaver med å føre tilsyn med barnehager, godkjenne barnehager og behandle søknader om dispensasjon fra barnehageloven.

FUB sin foreldreundersøkelse om trygt og godt barnehagemiljø

Respons analyse har på vegne av FUB (Foreldreutvalg for barnehager) i 2022 spurt tusen foreldre hvor god kjennskap de har til lovverket. Det er interessant å sammenligne svar fra denne [undersøkelsen](#) med funn i mobbeombudets undersøkelse om internkontroll, rettet mot barnehageeier.

I undersøkelsen kommer det fram at 46 prosent av foreldrene har svært eller ganske dårlig kjennskap til lovendringene. Kun 21 prosent svarer at de kjenner loven svært eller ganske godt. I undersøkelsen oppgir 43 prosent av foreldrene at de har mottatt informasjon om det nye lovverket, 39 prosent har ikke fått noe informasjon og 18 prosent er usikre.

Til tross for at ganske få har god kjennskap til loven og at informasjonen i mindre grad har nådd fram, sier 86 prosent av foreldrene at de er ganske godt kjent med hvem de skal kontakte hvis barnet deres ikke trives eller har det utrygt i barnehagen. Likevel oppgir 60 prosent at de i liten eller ingen grad har kjennskap til hvordan barnehagen håndterer saken videre dersom man er bekymret for sitt barn.

FUB i likhet med mobbeombudene, var ved innføringen av endringene i barnehageloven (januar 2021), for at også barnehagebarn skulle ha en individuell klagerett. Barnehageforeldre har ingen klageinstans utenfor barnehagen eller kommunen. FUB og mobbeombudet ønsker en uavhengig klageinstans som kan bidra i alvorlige og fastlåste saker, slik Statsforvalteren gjør for elever i skolen.

Det er for tidlig å konkludere om lovendringene er for svake til å gi barnehagebarn de samme rettighetene som elever i skolen. Men dersom dette skal fungere uten en uavhengig klageinstans, er det viktig at kommunene oppfyller lovkravet om å organisere oppgavene som barnehagemyndighet adskilt fra barnehageeier (jmf. mobbeombudets undersøkelse om hvordan kommunen som lokal barnehagemyndighet praktiserer barnehageloven § 11).

Samarbeid med FUB

Fem fylkesvise mobbeombud har innledet et samarbeid med FUB (Foreldreutvalg for barnehager). Samarbeidet har så langt resultert i jevnlig møter med erfaringsutveksling, samarbeid om en podkast med tema mobbing i barnehagen, og et felles medieutspill.

Utgangspunktet for medieutspillet var at mobbeombudenes nasjonale registrering av saker viser at omtrent 1 av 10 foreldre til skolebarn sier at mobbingen startet i barnehagen. Dette samsvarer også med forskning som viser at 8-12 prosent barnehagebarn jevnlig blir utestengt fra lek og ulike krenkelser. Det er altså sannsynlig at negative opplevelser gjennom mobbing og utestenging preger barns tilværelse inn i skolen.

Erfaringene mobbeombudene har gjort, viser at mange saker om negativt samspill og relasjonelle gruppeerfaringer, burde vært tatt tak i tidligere. Overgang mellom barnehage og skole kan være vanskelig for mange barn, spesielt dersom barnehagen ikke overbringer viktig informasjon til skolen.

Et viktig mål med medieutspillet var å få belyst at mobbeombudet kan gi råd og veilede i barnehagesaker.

◀ - Skal vi nærme oss nullvisjonen må vi i større grad klare å stoppe mobbinga der den starter. Økt fokus i barnehagen vil være avgjørende for å få ned antall barn og unge som opplever mobbing både i barnehage og skole.

- Mobbing som starter i barnehagen, blir med barna over i skolen – nå styrker mobbeombudene satsingen mot barnehagen.

Artikkelen som sto på trykk i Adressa 10. mai 2022 kan du lese [her](#).

Mobbing kan starte tidligere enn mange tror: - Disse barna kan være mer sårbare

Ett av ti mobbeofre i skolen har opplevd mobbing siden barnehagealder, viser en ny kartlegging fra mobbeombudene.

SAMMENDRAG

Takk for et veldig godt og lærerikt foreldremøte, og for flotte timer med elevene. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra foreldrene, og det har skapt en bevisstgjøring for både små og store. Vi er veldig takknemlige for at du kom og jobbet med oss, og det har vært veldig givende samarbeid for oss alle! Vi tar med oss alt dette i arbeidet videre. (Skoleleder)

Oversikt over eksterne oppdrag 2021/22

Mobbeombudet bidrar til forebyggende kompetansebygging gjennom foredrag og workshops på ulike samlinger, gjerne på ønsket tema fra oppdragsgiver.

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Rosten skole, 9. trinn, 3 klasser, 31.8.2021	«Inkluderende læringsmiljø – slik vil vi ha det hos oss»	Alle elever på 9. trinn	Trondheim
Rosten skole, foreldre 9. trinn 2.9.2021	«Inkluderende skolemiljø uten krenkelser og mobbing – foreldres rolle og ansvar»	Alle foreldre på 9. trinn	Trondheim
Nardo frivillighetssentral, 16.9.2021	Forebygge, gripe inn og stoppe mobbing», work shop	Frivillige som skal inn i ulike skoler som ekstra voksne	Trondheim
UFU-samling 27.9.2021	Mobbeombudets årsrapport 2020/2021	UFU	Trøndelag, digitalt
HU Utdanning, 30.9.2021	Mobbeombudets årsrapport 2020/2021	Politikere, HU Utdanning	Trøndelag, digitalt
Leve, Verdensdagen for selvmordsforebygging, 4.10.2021	«Vis at du ser, vis at du lytter, vis at du bryr deg»	Deltakere på åpen konferanse	Trondheim (Leve Trøndelag)
Studentveiledning, 5.10.2021	«Skole-hjem samarbeid ved mobbing», Masteroppgave	Student NTNU	Trondheim
Pedagogstudentene NTNU og DMMH, 6.10.2021	«Mobbeombudets arbeid i skole og barnehager»	Studenter NTNU og DMMH	Trondheim
Breidablikk barnehage, planleggingsdag, 14.10.2021	«Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn»	Ansatte	Trondheim

Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Tonstad skole, 10.11.2021	«Foreldre og ansatte sammen om et godt skole- og fritidsmiljø»	Foreldre, lærere og ledere 4. trinn	Trondheim
Kattem barnehage, planleggingsdag, 18.11.2021	«Et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn»	Ansatte	Trondheim
Ungdommens fylkesting, 21.11.2021	«Mobbeombudets arbeid»	Politikere i Ungdommens fylkesting	Stjørdal (Trøndelag)
Frosta Ungdomsråd, 7.1.2022	Avlyst pga. pandemi		
Yrkesfaglærer-utdanning, PPU, Nord Universitet, 2.2.2022	«Trygge og gode læringsmiljø, hvordan blir de til?»	Studenter ved YFL PPU, Nord Universitet.	Levanger digitalt
(Samarbeid med Elev- og lærlingombud)			
Eid skole, Melhus kommune, 8.2.2022	«Veiledning på personalsamling»	Ansatte	Eid, Melhus kommune
KS, samling ledere oppvekst, 16.2.2022	«Mobbeombudets arbeid»	Oppvekstledere i kommunene i Trøndelag	Steinkjer
Karrieredag NTNU, 1.3.2022	«Alle innenfor, ingen utenfor – inkludering i praksis»	Lærerstudenter NTNU	Trondheim
Intervju studenter, 3.3.2022	«Ungdommers psykiske helse»	Studenter Master - NTNU	Trondheim
Foreldre og lærer-samling, 19.3.2022	«Barn og unge med ufrivillig skolefravær (skolevegring, hva kan skole og foreldre gjøre?»	Foreldre, ansatte og andre interesserte i temaet (samarbeid med Sara Eline Eide, spesialpedagog og forfatter)	Trondheim
FAU Brekstad, Ørland, 30.3.2022	«Inkluderende skolemiljø uten krenkelser og mobbing, og gode fritidsmiljø med plass for alle»	Foreldre	Brekstad
Foreldremøte Skjelstadmark skole, Stjørdal, 20.4.2022	«Et godt klasse-miljø og fritidsmiljø, der alle opplever trygghet, inkludering og tilhørighet»	Foreldre, lærere og ledere 6. trinn	Skjelstadmark

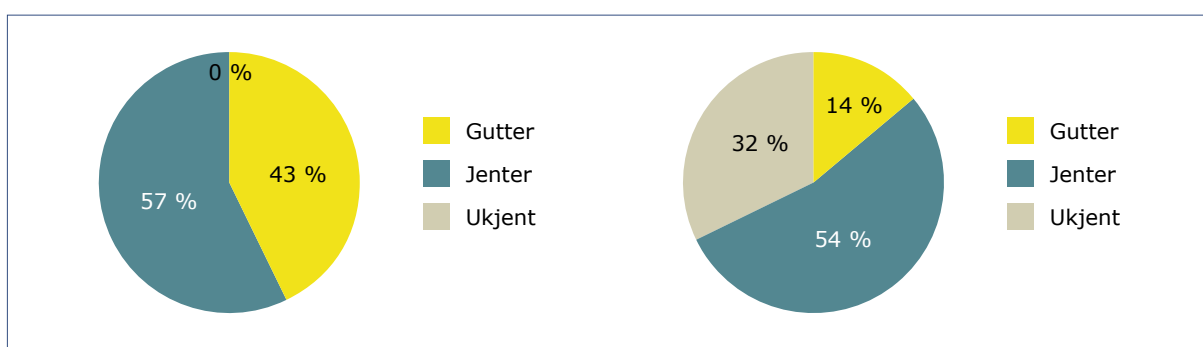
Oppdrag	Tittel – tema	Målgruppe	Hvor
Foreldremøte Åsvang skole, 27.4.2022	«På lag – skole og foreldre sammen om å lage et inkluderende klasse- og fritidsmiljø»	Foreldre, lærere og ledere 5. trinn	Trondheim
Foreldremøte Stavset skole, 3.5.2022	«Sammen om å lage et godt klassemiljø og fritidsmiljø, der alle opplever trygghet, inkludering og tilhørighet»	Foreldre, lærere og ledere 5. trinn	Trondheim
Redd Barna og Røde Kors, 11.5.2022	«En inkluderende og mobbefri supertirsdag»	Frivillige (studenter) som gjennomfører sosiale opplegg/ aktiviteter for barn i Trondheim	Trondheim
Innovasjonscamp for elever ved Ugla ungdomsskole, 24. og 25.5.2022	«Bærekraftige lokalsamfunn» - Veiledning og dommer	Elever 8. trinn	Trondheim
Sunnland skole, elever 8. trinn, 30.5. og 1.6.2022	«Sånn vil vi ha det»	Alle elever 8. trinn, fordelt på 6 grupper over to dager	Trondheim
Sunnland skole, foreldre 8. trinn, 1.6.2022	«Et inkluderende skolemiljø uten krenkelser og mobbing, og gode fritidsmiljø med plass for alle»	Foreldre, lærere og ledere, 8. trinn	Trondheim
ROS (rådgivning om spiseforstyrrelser) – markering av verdensdagen for spiseforstyrrelser, 2.6.2022	«Sofaprat om kroppspress», debatt i Trondheim kino	Alle interesserte	Trondheim

Individsaker meldt av elever, foresatte og andre fra 1. august 2021 til 31. juli 2022

Mobbeombudet har tatt imot 94 nye individsaker, meldt fra barn og deres foresatte, besteforeldre, lærere og skoleledere, og andre slektninger og fagfolk som arbeider med barn og unge. I tillegg har mobbeombudet fulgt opp flere av individsakene meldt i forrige periode.

Omfanget av veiledningen har variert. Enkelte har kun hatt behov for veiledning i hvordan de varsler skolen for første gang når de ønsker at saken skal behandles som en §9 A-sak. Andre ønsker informasjon om rettigheter og informasjon om Statsforvalterens håndhevingsordning, og hvordan de går fram når en sak skal meldes til Statsforvalteren. Det kommer inn få individsaker fra barnehager.

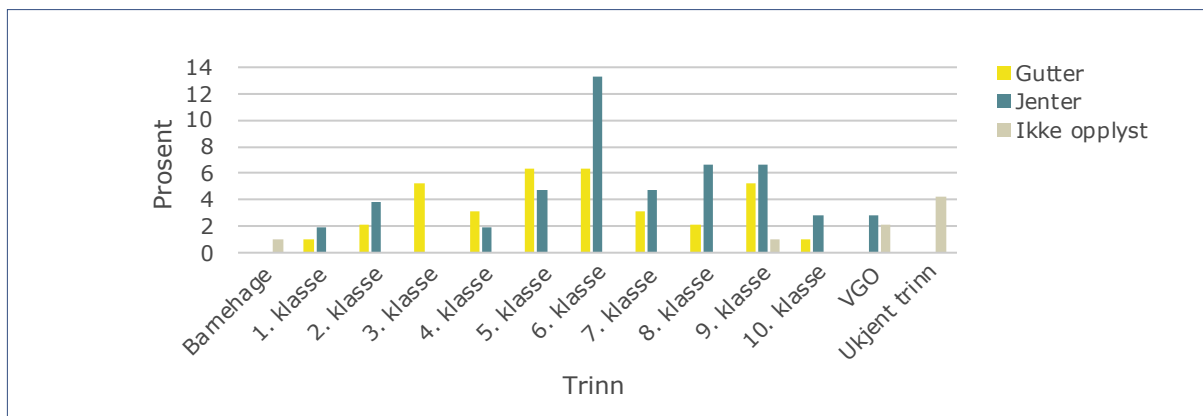
Figur 1 Kjønnfordeling i individsaker meldt av barn og deres foresatte (venstre) og andre.

Mobbeombudet har i tillegg fulgt opp mange av de sakene som kom inn i forrige periode.

De som har tatt kontakt har gjerne hatt behov for å drøfte problemstillinger i pågående saker, eller ønsket mer omfattende veiledning og kompetanseutvikling for ansatte på enhet/kommune og/eller foresatte. Enkelte av henvendelsene har også resultert i flere møter, skolebesøk og foredrag for alle ansatte, og foredrag for foreldre på kveldsmøter.

Samtlige saker meldt inn til mobbeombudet

Slik er klassetrinn- og kjønnfordeling i samtlige 94 nye saker.

Figur 2: Klassetrinn- og kjønnfordeling alle saker

Sakene siste år er mer jevnt fordelt mellom trinn enn tidligere. Antall saker som gjelder 1. trinn er halvert fra forrige skoleår. Det er flest meldte saker som gjelder gutter på 3., 4. og 5. trinn, mens jentene dominerer de to første skoleårene og fra 6. trinn og ut grunnskolen. Spesielt gjelder dette 6. trinn hvor det er mange jenter som trenger hjelp til å få oppfylt retten til et trygt og godt skolemiljø.

Hvilke kommuner sakene kommer fra – 1.8.2021 til 31.7.2022

Det er naturlig at Trondheim har flest saker, ut fra størrelse og antall skoler og barnehager. Men det er fortsatt enkelte distriktskommuner mobbeombudet aldri hører noe fra.

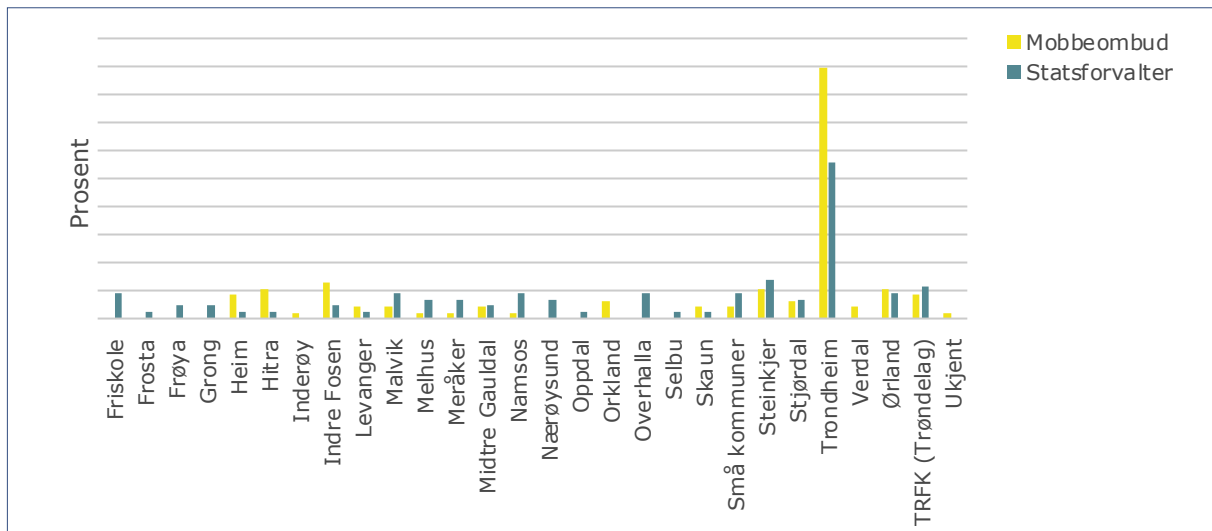
Mobbeombudets foredragsvirksomhet har også betydning. Når ombudet først har vært i en kommune øker etterspørselen, både på individ- og systemnivå. Det samme gjelder omtaler, intervjuer og innlegg i lokale medier.

Henvendelser til mobbeombudet kan komme fra foresatte som først har kontaktet Statsforvalteren, og som er anbefalt av saksbehandler om å kontakte ombudet. I tillegg kan det være slik at både Statsforvalteren og mobbeombudet er involvert i samme sak.

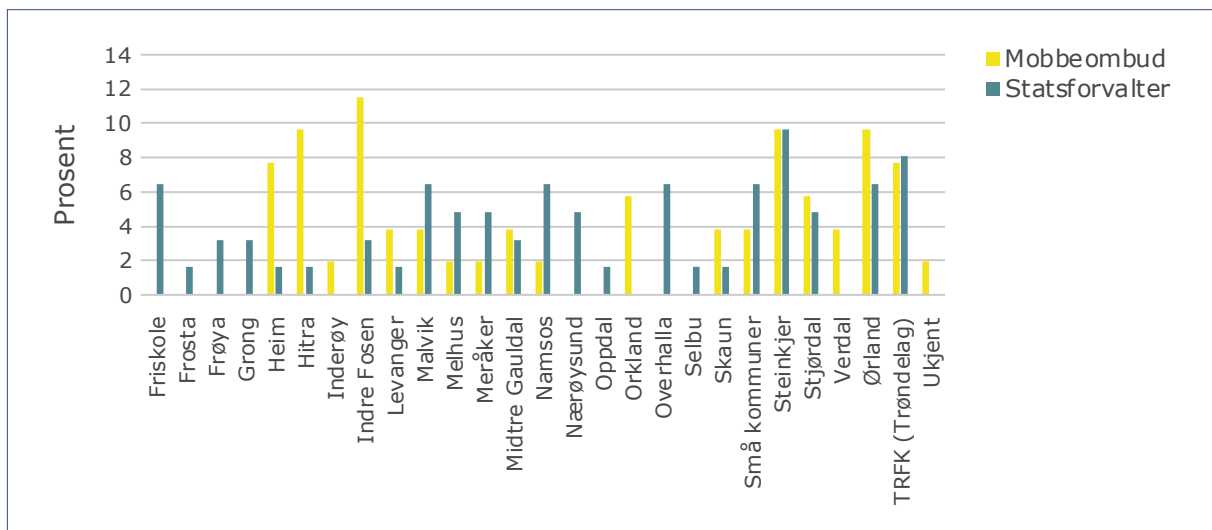

Slik er den prosentvise oversikten over saker hos Statsforvalteren og mobbeombud i Trøndelag (Statsforvalteren totalt 86 saker og mobbeombudet totalt 94 saker). De seks minste kommunene er plassert under «Små kommuner».

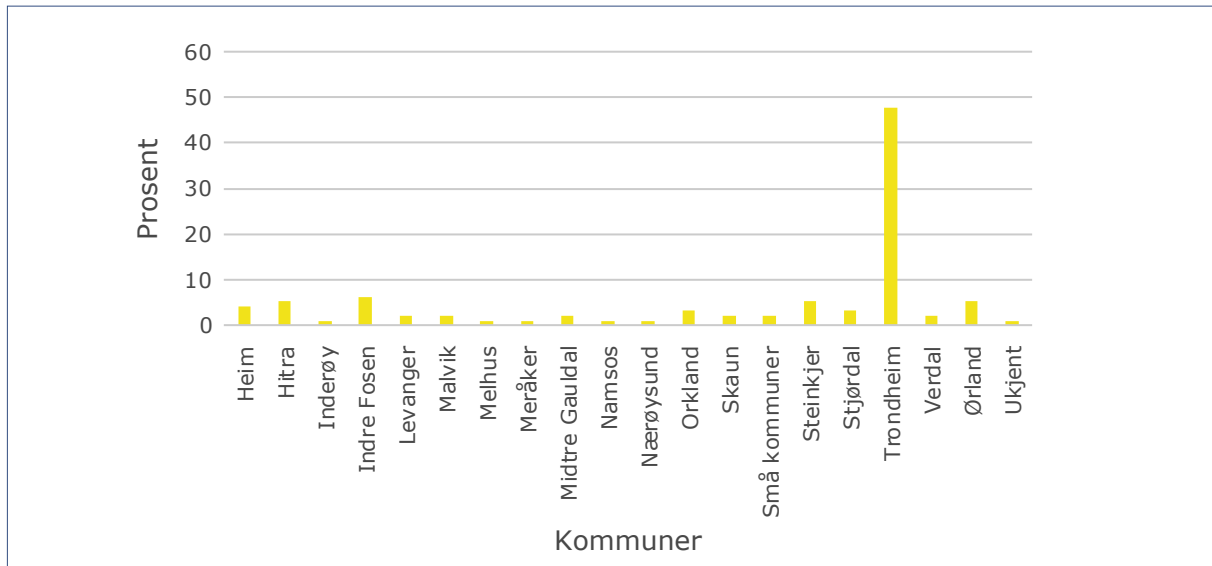
Figur 3: Kommuneoversikt - saker til Statsforvalteren og mobbeombud

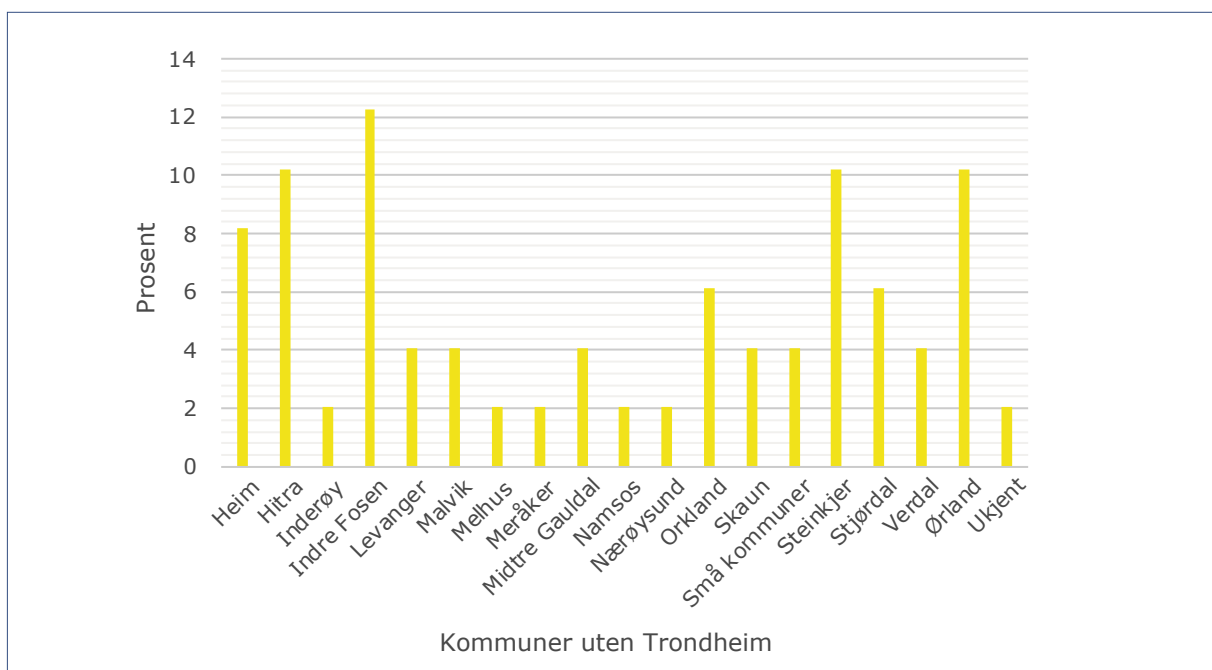
Figur 4: Kommuneoversikt - saker til Statsforvalteren og mobbeombud, uten Trondheim

Slik er kommuneoversikten over mobbeombudets 94 saker, prosentvis fordeling.

Figur 5: Oversikt prosentvis over hvilke kommuner sakene til mobbeombudet kommer fra i perioden

Figur 6: Kommuneoversikt – mobbeombudet – prosentvis uten Trondheim

Det er fire saker fra videregående opplæring. I denne oversikten er disse inkludert henhold til den kommunen skolen er plassert.

Det er sannsynlig at kjennskapet til at det finnes et mobbeombud i Trøndelag, spiller en vesentlig rolle for andel saker inn til ombudet i ulike kommuner. Og i mindre grad hvor godt det arbeides med barnehage- og skolemiljøet i kommunen.

Disse kommunene har ikke nye saker hos verken mobbeombudet eller Statsforvalteren siste året: Flatanger, Holtålen, Høylandet, Lierne, Namsskogan, Rennebu, Rindal, Røros, Røyrvik, Snåsa, Tydal og Åfjord. Her kan det være en feilkilde på grunn av at de minste kommunene er skjernet og samlet under betegnelsen "Små kommuner".

Elevundersøkelsen 2021-22 viser at det er flere elever i Trøndelag som opplever «Mobbing på skolen» enn gjennomsnittet i alle fylker – både på 7. og 10. trinn. Det er stor variasjon i hva elevene i de ulike kommunene i Trøndelag svarer om mobbing.

«Mobbing på skolen» 7. trinn	Trøndelag: 9,1 prosent.	Alle fylker: 7,9 prosent.
«Mobbing på skolen» 10. trinn	Trøndelag: 6,4 prosent.	Alle fylker: 5,7 prosent.

Men det er ingen indikasjon i undersøkelsen på at det er mye mobbing i de kommunene som ikke har saker hos verken mobbeombud eller Statsforvalteren (små kommuner er skjernet i statistikken til mobbeombud og Statsforvalteren). De fleste tallene i disse kommunene er skjernet – sannsynligvis pga. få deltakere i undersøkelsen.

Men i noen av disse kommunene svarer null prosent at de opplever «Mobbing på skolen». Se under.

7. trinn: Namsskogan, Rindal og Åfjord 0 (null).

10. trinn: Holtålen, Høylandet, Namsskogan, Rennebu 0 (null).

Forklaring: Elever som svarer at de blir mobbet på ett eller flere av de tre hovedspørsmålene om mobbing inngår i samleskåren «Mobbing på skolen». Elever som svarer at de mobbes på flere av måter, telles bare én gang i samleskåren. De tre spørsmålene er «Er du blitt mobbet av andre elever på skolen de siste månedene? Er du blitt mobbet av voksne på skolen de siste månedene? Er du blitt mobbet digitalt de siste månedene?» (prosent).

Kontaktpersoner i hver kommune

Det siste året har mobbeombudet hatt en kontaktperson i alle trønderske kommuner. Hensikten med kontaktperson er å ha et talerør inn mot barnehage- og skoleledere – både for spredning av informasjon om og fra ombudet, og for at kontaktpersonen skal kunne bruke ombudet som en ressurs og medspiller i arbeidet med å sikre barns og elevers rett til et trygt og mobbefritt psykososialt miljø.

Hvordan henvendelsene kommer inn

De fleste henvendelsene til mobbeombudet fra foresatte, elever og ansatte kommer som e-post eller telefon. Messenger – via mobbeombudets Facebook-side - brukes også av mange. Det kan ha en sammenheng med at mobbeombudet jevnlig publiserer innlegg på siden. Det er viktig at mobbeombudet er lett å kontakte, og at responstiden på henvendelser er så kort som mulig.

OM MOBBEOMBUDET

Individnivå

Mobbekområdet arbeider for barnehagebarns rett til en barnehage som sammen med hjemmet ivaretar barnas behov for omsorg (barnehageloven (bhl) § 1 første ledd) og en barnehage som er et trygt sted for fellesskap og vennskap (bhl § 1 tredje ledd).

Mobbekområdet arbeider også for grunnskoleelevers rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Jr. Opplæringsloven (OL) § 9 A-2. FNs konvensjon om barns rettigheter, barnekonvensjonen (BK), gjelder for alle barn og unge, og er derfor selvfølgelig sentral innenfor mobbekområdets virksomhet. Det gjelder følgende artikler:

Artikkel 3 – Barnets beste

- 1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.*

Artikkel 12 – Barnets rett til å gi uttrykk for sin mening:

- 1. Partene skal garantere et barn som er i stand til å gjøre danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.*
- 2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.*

Mobbekområdet er et lavterskeltilbud som kan kontaktes direkte av alle elever og foresatte der barnet eller ungdommen blir utsatt for krenkelsersom mobbing, diskriminering og trakassering (OL § 9 A-3 første ledd), eller vedkommende ikke har det trygt og godt av andre årsaker. Barn og ungdom selv eller foresatte til barnehagebarn og grunnskoleelever kan ta kontakt.

Barnehage og skolenivå

Ombudet veileder og gir råd i enkeltsaker, og går i dialog med skoler og barnehager i saker som er vanskelig å løse. Det kan være enten på grunn av sakens karakter, på grunn av mangelfull dialog og tillit, og/eller ved behov for mer kompetanse ved den enkelte skole eller barnehage. Veiledning gjennom samtaler og møter med barnehager og skoler i enkeltsaker

- Kompetanseheving for ansatte i barnehager, skoler i fellestid, seminarer eller fagdager, og deltakelse på foreldremøter. Generell veiledning og tips om faglige ressurser tilgjengelig
- Ekspertmøte med elever på skolen for å løfte frem elevenes opplevelser, erfaringer og tips til de voksne på deres skoler
- Ekspertmøte med elever og/eller ungdommer som arbeider spesielt med f.eks. vennskap og elevmiljø på skolenivå og/eller overordnet nivå i kommunen/fylkeskommunen
- Kompetanseheving spesielt rettet mot ledere og tillitsvalgte (for ansatte) i barnehager og skoler, studenter ved universitet og høyskoler, og nyutdannede lærere
- Annen utadrettet virksomhet, som f.eks. skolebesøk og deltakelse på elevsamlinger

Systemnivå

Mobbekområdet arbeider sammen med barnehagemyndighet og skoleeier på systemnivå. Andre sentrale samarbeidspartnere, som arbeider med barn og unge kommunalt og regionalt, er Kommunenes sentralforbund (KS), Statsforvalteren, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning (DMMH), Politiets forebyggende gruppe, Statped, Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) i ulike kommuner, fagforbund og lærerorganisasjoner, Elevorganisasjonen og Ungdommens fylkesutvalg (UFU) med flere. Dette gjøres blant annet gjennom:

- Faste kontaktmøter
- Kontakt med enkeltpersoner eller deltakelse i uformelle nettverk for å drøfte akutte problemstillinger
- Formidle fagstoff gjennom foredrag eller kurs
- Bidra med kompetanse og formidling på samlinger for tillitsvalgte og ledere på enhets-, kommune- og fylkesnivå
- Annen utadrettet virksomhet som deltakelse på konferanser eller ledersamlinger

Samfunnsnivå

Mobbekområdet forsøker å være en stemme i samfunnsdebatten som barn og unges representant i saker som omhandler deres trygghet og trivsel, med et tydelig uttalt verdi- og elevsyn. Det innebærer også å være kritisk og varsle når myndigheter og/eller barnehage- og skoleeiere, enhetsledere og/eller ansatte ikke ivaretar sitt oppdrag i tråd med barn og unges rettigheter og behov.

Dette gjøres blant annet gjennom å skrive kronikker og debattinnlegg i dagsaktuelle saker, og delta i intervjuer og diskusjoner i lokale media i saker der det er mulig å komme med generelle uttalelser.

Mobbekområdet følger i tillegg med på utviklingen i kommunene gjennom å bruke Elevundersøkelsen, Ungdata, Ungdata junior, UngHUNT, og Folkehelseindikatoren aktivt for å samle inn data. Dette er nyttige verktøy i mobbeombudets kompetansehevende tiltak.

Faglig forankring og nettverk

Læringsmiljøsentret (LMS) ved Universitetet i Stavanger (UiS) har på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet arrangert jevnlig faglige samlinger for det nasjonale nettverket med fylkesvise elev-, lærling-, og mobbeombudene i landet. Tilbudet til LMS er et godt faglig bidrag. I tillegg arrangerer AU i det nasjonale nettverket egne samlinger jevnlig, og det organiseres mindre team som samarbeider om enkelte tema. Dette arbeidet presenteres for hele nettverket på samlinger.

Samarbeid med andre ombud

Elev- og lærlingombudet er en viktig samarbeidspartner for mobbeombudet i Trøndelag. Vi har forsøkt å innarbeide rutiner for faste samarbeidsmøter, hvor formålet er drøfting av komplekse sakseksempler (med ivarettatt taushetsplikt), og generell kompetansedeling.

Mobbekområdet har også jevnlig møter med [mobbeombudet](#) i Malvik kommune og [ombudet](#) for helse, omsorg og oppvekst i Trondheim kommune. vi samarbeider i saker der det er naturlig ut fra sakens innhold.

Samarbeid med fylkesvise ombud

Nettverket for de fylkeskommunale ombudene brukes aktivt til å drøfte vanskelige saker og generell erfaringsutveksling. Vi har også brukt hele nettverket aktivt denne perioden i arbeidet med å svare på aktuelle høringer, og kursing av hverandre. Det er opprettet faste arbeidsgrupper i nettverket for høringer, barnehage og barnekonvensjonen.

Mobbeombudet i media

Mobbeombudet skal være en tydelig stemme for barnehagebarn og grunnskoleelever, i tillegg til å være en tydelig aktør med et godt forankret verdi- og barnesyn i både formidling og veiledning. All opptreden i media skal preges av dette.

- Adressa – kronikk – «Blir barnet ditt utestengt fra dataspill, risikerer man det samme i skolegården» - 20.8.2021. <https://bit.ly/2Wp6Shw>
- Adressa - innlegg – Verdensdagen for psykisk helse: «Mobbing og mistrivsel påvirker og angår alle barn» - 10.10.2021. <https://bit.ly/3uZEu2k>

Intervjuer knyttet til mobbeombudets årsrapport;

- Nidaros – intervju – «Slår alarm: Flere barn utvikler skolevegring på grunn av mobbing» - 3.11.2021. <https://bit.ly/3PKD7xe>
- Trønderavisa – intervju – «Mobbeombudet slår alarm: Stadig flere har angst for å gå på skolen» - 4.11.2021. <https://bit.ly/3TbQUAc>
- Steinkjer 24 – intervju – «Tror de varslede kuttene i kommunen kan føre til mer mobbing: - Mange elever mister en bærebjelke» - 5.11.2021. <https://bit.ly/3Cruo01>
- NRK nett - «Flere barn gruer seg til å gå på skolen – kan få store konsekvenser når de blir voksne» - 8.11.2021. <https://bit.ly/3dJUz7P>

- NRK TV Midt-nytt - «Flere barn gruer seg til å gå på skolen – kan få store konsekvenser når de blir voksne» - 9.11.2021. <https://bit.ly/3cduSMz>

- Adressa – kronikk – «Jeg er en som kan ha det gøy og fint sammen med andre» - 16.12.2022. <https://bit.ly/3dTrGq3>
- Trønderavisa og Nidaros – kronikk – «Egentlig er ulikhet ganske fint, det» - 22.12.2022. <https://bit.ly/3ciWYpU>
- Adressa – kronikk – «Trange rammer kan gi tapt skolegang» - 13.1.2022. <https://bit.ly/3nohfwo>
- NRK nett – artikkel - «Flere barn utsettes for vold: En skremmende utvikling» - 5.4.2022. <https://bit.ly/3DFLEgJ>
- Adressa – intervju/artikkel – «Datteren klamret seg fast i møbler for å slippe: Jeg måtte bære henne til skolen» - 18.4.2022. <https://bit.ly/3cc5hUx>

- Adressa – intervju/artikkel – «Mobbing kan starte tidligere enn mange tror: Disse barna kan være mer sårbare» - 2.5.2022. <https://bit.ly/3QO9LiT>
- Adressa – innlegg – «Russefeiring i fri dressur» - 10.5.2022. <https://bit.ly/3wtkwiJ>

Mobbeombudet på Facebook og Snapchat

Snapchat-bruker er opprettet for lettere å komme direkte i kontakt med ungdom (mobbeombudtri). Dette skal være et medium som er lett tilgjengelig, treffer ungdommen der de er, og som kan brukes til korte spørsmål/meldinger.

Facebook brukes aktivt, gjennom to faste spalter; tirsdagstips og fredagsfakta, som utnyttes til å dele informasjon og bygge kompetanse gjennom å publisere blant annet aktuell forskning. Målgruppa for Facebook-innleggene er foresatte og ansatte i barnehager, skoler og kommuner, og andre yrkesgrupper/frivillige/organisasjoner som er opptatt av at barn og unge har det trygt og godt.

Facebook-siden har 3285 følgere. Antall personer nådd per innlegg varierer i hovedsak fra 5-600 til 4-5000. <https://www.facebook.com/MobbeombudetTrondelag/>

MANDAT

Mobbeombudet sitt mandat er utformet med bakgrunn i det nasjonale mandatet fra Utdanningsdirektoratet (ref. 2018/8678):

«Mobbeombudet skal støtte og veilede barn, elever og foreldre slik at disse får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i barnehage og grunnskole.

Mobbeombudet skal i samarbeid med elev- og lærlingombudet (ELO) i sitt fylke, bidra til at elever og lærlinger får ivaretatt sine rettigheter til et godt psykososialt miljø i videregående opplæring»

Trøndelag fylkesutvalg gjorde den 15.02 i sak 5/18 vedtak om opprettelse av mobbeombud i Trøndelag, og i Trøndelag fylkesting ble vedtak om organiseringa og mandatet for mobbeombudet fattet den 13.06. i sak 94/18.

Mandat for mobbeombudet i Trøndelag

- Ved å avgrense mobbeombudets mandat til barnehage og grunnskole vil ombudet, også med ansettelse og plassering hos fylkeskommunen, være uavhengig av eiere for grunnskole- og barnehage.
- Ombudet skal utarbeide en årlig statusrapport som behandles av både fylkesting og kommunestyret i fylket.
- Mobbeombudet skal gjennom et tett samarbeid kunne støtte Elev- og lærlingombudet i saker om psykososialt miljø i videregående opplæring
- Mobbeombudet skal være tydelig avgrenset til å ivareta sitt oppdrag overfor barn og elever i barnehage og grunnskole

Mobbeombudets oppgaver

Mobbeombudet arbeider ut fra tre overordnede mål:

1. Gjøre mobbeombudsrollen kjent og ombudstjenesten tilgjengelig for flest mulig barn og unge i Trøndelag
2. Være en tydelig stemme for barnehagebarn og grunnskoleelever med barnets beste alltid i fokus
3. Være en tydelig aktør, med et godt forankret verdi- og barnesyn, i både formidling, veiledning og gjennom uttalelser i media

Ut fra mandat og målsetning skal mobbeombudet i hovedsak:

- jobbe forebyggende med informasjon og opplæring til barn, elever og foreldre
- samarbeide med barnehager, skoler, barnehage- og skoleeier, Statsforvalteren og andre sentrale aktører i arbeidet mot mobbing

- støtte og veilede barn, elever og foresatte i saker om psykososialt barnehage- og skolemiljø
- bidra til at barn og unge får en forsvarlig saksbehandling etter gjeldende regelverk, og at rettighetene deres blir ivaretatt i barnehager og skoler
- skape dialog og bidra til god tverrfaglig oppfølging etter at saker er håndtert
- bidra til dokumentasjon og erfaringsdeling i fylket og nasjonalt
- samarbeid med elev- og lærlingombudet i arbeid med psykososialt miljø i videregående opplæring

REGNSKAP 2021

Konto	Konto (T)	Ansvar	Tjeneste	Beløp totalt (1)	Til disposisjon (1)
11000	Kontormateriell- og rekvisita	613009	5155	648	-648
11151	Servering ved møter, kurs mv	613009	5155	106	-106
11152	Internordre servering kantina	613009	5155	3115,01	-3115,01
11200	Annet forbruksmateriell	613009	5155	128	-128
11202	Overnatting etter regning	613009	5155	45	-45
11205	Velferdstiltak	613009	5155	1930	-1930
11400	Annonser, reklame og informasjon	613009	5155	65074,91	-65074,91
11601	Kostgodtgjørelse	613009	5155	1145,9	-1145,9
11602	Km-godtgjørelse egen bil	613009	5155	5012	-5012
11703	Transportutgifter ansatte	613009	5155	3078,65	60921,35
11853	Forsikring ansatte	613009	5155	304,26	-304,26
12700	Andre tjenester (som inngår i egenproduksjon)	613009	5155	0	77000
1-2	KJØP AV VARER OG TJENESTER SOM INNGÅR I FYLKESKOMMUNAL EGENPRODUKSJON			80587,73	60412,27
14290	Merverdiavgift som gir rett til mvakompensasjon	613009	5155	10227,8	-10227,8
4	OVERFØRINGSUTGIFTER			10227,8	-10227,8
17000	Refusjon fra staten	613009	5155	-500000	0
17102	Refusjon feriepenge av sykep/foreldrep. (krav)	613009	5155	-181	181
17290	Kompensasjon for merverdiavgift	613009	5155	-10227,8	10227,8
7	REFUSJONER			-510408,8	10408,8
200579	Folkehelse - Nasjonalt mobbeombud			-419593,27	60593,27
				-419593,27	60593,27

* Utdanningsdirektoratet gir 500 000 i et årlig tilskudd i prosjektperioden.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjئےلته

Postadresse: Fylkets hus, Postboks 2560, 7735 Steinkjer
Telefon: 74 17 40 00 Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632